DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quartâ mensis Decembris, Anno Domini M. DCC. XLVII.

M. CAROLO-LUDOVICO LIGER,
Doctore Medico, Præside.

An Arthritidi Sapo?

I.

URBANAS inter gentes morbus frequens, voluptatis proles, doloribus atque cruciatibus, in quâvis ut plurimùm articulatione, mortales dilanians, Vere & Autumno, paroxîsmis eheù longioribus! Sæpiùs recurrens, à Græcis nuncupatur arthritis. Ab hac autem quam opprimit partem, nova sortitur nomina; quapropter varias ipsius species describas potiùs, quàm morbum! Protheum definias. Arthritis Regulari quoties patet incessu, lympham in articulis degentem, *synoviæ* nomine insignitam, aut tendonum vaginis inclusam, partium lubrificationi inservientem plerumque corrumpit: modò torporem concilians, infarctus & trepidationes procreans, sensim extremitates invadit, modò stipata doloribus atque tumore comitata, repentè unoque ictu in articulos sævit. Si manum carpum-vè, aut externam partem, aut digitorum articulos infestat, chiragra dicitur. Si malleolos, talos, pedum, maximè verò pollicis commissuras adoritur, podagra. Ischias verò, si ossi sacro, ischio, aut summis natibus partibus-vè ambientibus inhæret. Nec satis est arthritidi tantum humano generi bellum inferre. Proh fatum! Quot quantasque strages edat, ubi irregularis seu *anomala* lacessit, vix credibile. Pandoræ pixidem rectè appellaveris; quæ morbi cujuslibet larvam mutuatur. Pravo cuilibet affectui ansam præbet. In caput sedem figit: Agmine facto ruunt anginæ, cephalalgiæ, phrenesis, apoplexiæ. Dædaleos ubi pulmonis anfractus percurrit, tusses excitat, asthma procreat, pleuresim utramque mentitur. At si variis cum liquoribus tum secretis, tum lubrificationi viscerum in abdomine contentorum consecratis connubium faciat arthriticus humor; malorum iliadem secum ipsis importat. Præstò sunt cardialgiæ, nausea, vomitus, tormina, colici dolores, obstructiones, inflammationes, phrenitis, &c. Triplex *anomaliæ* distinguitur species: vaga, quæ trunci costarumque articulationes obsidet; indeterminata, quæ omnibus simul & cunctis partibus ex æquo minatur, devia tandem singulas viscerum functiones perturbat. Non adeò furit *paroxismis* prioribus arthritis, imbecilliores plerumque occupat artus; in extremitates à corde remotiores, vim sanguinis valdè imminutam recipientes suum exercet imperium, non missurum, nisi negato in articulis hospitio. Nec irregularem nisi vetustate, casu aut incuriâ morem adipiscitur. Omissis omnibus causis, à Veteribus in articulari morbo cognitis, in medium proferam sanguinis inspissationem, tumoribus excitandis maximè aptam frigidamque morbi qualitatem præ se ferentem; altera verò ab humorum acrimoniâ originem ducit, calore, rubore, irritatione partis malè affectæ innotescit, calidaque nuncupatur. Utraque modò seorsim, modò viribus unitis præliantur; nec tamen curantibus tantum facesserent negotium, absque ullâ peculiari quâdam arthriticâque humorum *Crasi* à naturâ alienâ. Recens huc usque curatu facilior habetur; inveterata & nodosa difficilior, teste Ovidio,

Tollere nodosam nescit Medicina podagram.

Hæreditariam expugnabis rariùs; nisi sanguinem spissum crassumque attenues, tumores discutias, acrimoniam humorum obtundas, arthriticumque *miasma* foras amandes

non remediorum farragine; ſed unico, partibus oleoſis ſalibuſque alkalinis conſtante, ſaponis nomine inſignito, cunctis facies ſatis.

I I.

NULLUM immeritò corripit articularis morbus. Opimo victu, eleganti, gulæ irritamentis delectatur; olera quæcumque vitamque agreſtem reſpuit. Otio gaudet & oppidis; ruſticatur nunquam nec terram exarat. Divitum palatia, eruditorum muſæum habitat; pauperum verò parcit tabernis. Quantum ex deliciis ſurgat amari, apprimè ſuo periculo callent arthritici. Præteritam fruſtrà lugent felicitatem, ipſi fruſtrà valedicunt, dum voluptatibus aut gulæ pendunt vectigal, iterùm atque iterùm ſtatis temporibus perſolvendum. Neque enim uſquam podagricis certa quies; inviti quot ſunt, malorum volvuntur oceano, & cunctis ſuus imber imminet. Dolenda quippe ipſorum conditio, quoties plectuntur; at ipſis timendum quandiù quieſcunt. Primarias Arthritidis cauſas perpendenti, proximam in ſenibus eſſe ſanguinis inſpiſſationem, ultrò patebit, ob defectum in motu circulatorio, imminutas vires labefactaſque concoctiones; liquores enim noſtri à motu præſertim & calore ſuam tenent fluiditatem. Idem vitium contrahit ſanguis in helluonibus, quibus, eſculentis variis valentioribuſque cibis ſtomachum gravare volupe eſt, ut ait Horatius, *Sat.* 2.

. . . . cùm ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita.

Imperfecta ſemper eorum digeſtio, craſſum viſcoſumque ſuccum, reparandis jacturis eheu! Copioſiorem miniméque aptum ſuppeditat. Otium nonnunquam & labor improbus, ſeu ſtudium, humorum vitiant indolem; non uno quidem eodemque tenore ſuas agunt partes. In otio ſuccorum corporis recrementa quæ priùs excernebantur, in vaſis reconduntur. Meditationibus ſeriis ac diuturnioribus, ſpiritus defæcatiores ac volatiles à concoctionum penſo, quod debuerant abſolvere, nimiùm avocantur. Quàm malè ſaluti ſuæ conſulunt, qui calori juventutis obſequentes, aut vegetiſſimo robori nimium fidentes, Veneris ludos frequentant. Effrænatâ morum licentiâ præmaturiùs ſenectutem accerſunt. Brevì enim franguntur eorum membra labore, debilitantur nervi, ſpirituum animalium fit penuria, nobilioribus balſamiciſque ſuis partibus ſanguis defraudatus, nihil niſi acrimoniam, acorem, acidum-ve redolet. At cunctos homines agitat non una cupido; ſunt quos pleno juvat potare de die variiſque liquoribus ſpirituoſis guſtum recreare. Quantum inſpiſſando ſanguini valeant acida, quantùm ipſi acrimoniam concilient, neminem latet. Liquores & vina acidis ſuperabundare chemia demonſtrat, lacteos humores coagulare evincit experientia. Cuncta Bacchi munera omnibus nocere cave credas. Iis, Campanis atque Burgundis tutò frui licitum eſt, quamvis patrio liquori plurimùm indulgeant atque bacchanalia vivant. At unde diſcrimen? Paucis accipe. Burgunda vina atque Campana principiis ſibi invicem exquiſitâ proportione adeò unitis conflantur, ut arte quâlibet non facilè à ſe invicem queant diſjungi. Cætera verò acidis partibus adeò turgent, ut in doliorum parietibus magnâ copiâ, ſales ſuos ſub tartari nomine incruſtent, operâque facili deponant. Quâcunque verò cauſâ ſanguis inſpiſſetur, aut acrimoniâ donetur, aut utroque vitio ſimul imbuatur, in ſtomachum, viſcera primariaſque vias impetum faceret; nec niſi peculiari humorum *craſi*, quam *miaſma* arthriticum voco, vitiatus in articulis decumberet. Fonte licet eodem hauriantur corporis humores, nedum varii diverſis ſint morbis obnoxii, imò iidem, variè corrupti diverſos pro modulo morbos procreant. Pars enim fibroſa ſeu lymphatica ſemen ſuccoſque nutritios corrumpit, ubi lue venereâ inficitur. Lympha verò eadem arthritico *miaſmate* vitiata articulorum humores, alioſque iis congeneres inquinat, tenaciores, vicoſiores, acriores, erodentes reddit. *Fernelius* aſſerit pituitam caloris vi & appulſu tantam adipiſci craſſitudinem, ut à lapidis aut gypſi naturâ non procul abſit. Hanc ſæpè deprehendiſſe teſtatur in pulmonibus aut articulorum digitis. Ab his omnibus fibrarum diſtorſiones, articularis motûs aberrationes, inertiam, infarctus, tumores, dolores acerbos podagrâ laborantibus ſupervenientes repetere ne graveris.

I I I.

QUOTIESCUMQUE alkalinis ſalibus fixis vegetantium olea quælibet arte chemicâ, aut naturâ intimè conjunguntur, maſſa reſidua libero aeri concreſcens, indureſcens, in aquâ ſolubilis, Sapo nuncupatur. Ut tamen deſideratos præſtet effectus, certam requiri alkali cum calce vivâ parati, atque acidi proportionem uſus edocuit. Quot quantaque ex hac combinatione procedant miracula, mirum dictu. Oleum priſtinam pinguem naturam amittit, novam aquæ amicam induit. Vim autem ſuam deprædantem atque corroſivam exuit ſal alkali fixum. Compoſitum hoc inquit *Boerrhaavius*, calore, motu & contritu ſolvit gummoſa, oleoſa, reſinoſa, pinguia inſpiſſata, reddit eadem quoque ſaponacea ſive ſolubilia in aquâ. Hinc abluit, detergit,

eluit, aperit, mundat, resolvit. Coagulatis quæsitam restituit meabilitatem. Eâ re inveteratas reserat obstructiones, perditumque iis partium usum restituit. In concreta, amurcosa ex terrâ coalescentia & oleo pulchra quoque præstat. Obstat quin etiam acidis, ne cogant chylum, vel lac; imò & his acido densatis iterum resolutionem offert. Unde apparet quòd ferè sit aperiens, attenuans, resolvens, dissolvens universale in corpore humano, quoties memoratis de causis laborat. Ast quantùm debellandis furoribus arthritidis conducat Sapo, ex ipsius principiis eruas facilè. Olea nativa, humorum acrimoniam obtundendi, demulcendi vim obtinere planum est. Sanguinis inspissationem salibus cedere; crassos viscidosque succos salibus attenuari, dilui, dissolvi constat experientiâ. Præstantiores effectus, tutiores promptioresque edere saponem, quis non judicet? Olea sale turgentia cum humoribus miscentur faciliùs, eosdem interse magis *analagos* efficiunt, fluiditatem, dulcedinem ipsis conciliant; hinc circuitum suum perfectiùs absolvit sanguis, in minimis vasis nullas trahit moras, statutas juxta leges fiunt secretiones quælibet, stat æquilibrium à quo pendet sanitas. Sal alkali partibus oleosis involutus ad sanguinem faciliùs pervenit, minimos pervadit mæandros, in obstructis vasis sibi viam aperit, densos humores dividit, lympham morantem in circuitum agit; hinc tumorum discussio, resolutio, dolorum mitigatio, quies, bona valetudo. Arthritidi curandæ impar foret quodcumque medicamen virtute saponaceâ orbatum; hoc solius saponis opus. Ipsi licet cunctos corporis meatus perlustrare, organicas partes peragrare, absque ulla suæ virtutis deperditione. Serpit quocunque, reptat, rimatur; nec de suo, nisi in salutis aut ægrorum commodum impendit. Semper sortitur effectum, urinam movet, perspirationem excitat, sudores provocat. Quo tandem vergit natura hanc insequitur. Ventriculum, intestina primariasque vias, ab impurâ colluvie ex imbecillioribus aut pravis digestionibus ortâ alvum laxando expedit, à saburrâ liberat: sicque podagram ab ipsis incunabulis expugnat & expellit. At ubi in extremitatibus se recipit atque nidulatur arthritis, tumoribus, gypsis, tophis, nodisque artus deturpat, pereunte motu incurvat; externè applica saponem; resolvit tumores, aerem in nodis inclusum expandendo, foras tophos attrahit, redit sua membro deperdita flexilitas, usus, mobilitas.

I V.

SAPONEM laudatis dotibus instructum curandæ Arthritidi parem fore, quis dubitet? Ecquis flocci faciat remedium, quod suadet ratio, probat auctoritas, indicat analogia, experientia confirmat? Podagra, inquit *Hippocrates*, lactis diæta, diureticis & purgantibus tractanda. In ipsius consensum venêre plerique medendi peritiâ commendabiles. Quæ verò tentarunt medicamina, ea ipsis feliciùs successisse narrant, quæ amaritudine & sale pollerent. Quin imò scopum tutiùs attingunt ea, quorum principia, *analysi* factâ, ad Saponem propiùs accedunt; ut præ cæteris *Chamædrys* idcircò *ira arthritica* vocata. Iisdem remediis, *analogiâ* ducti, renum calculos aut vesicæ dissolvere conati sunt. Arthritidem cum calculosâ passione passu eodem procedere ominabantur ultrò, nec immeritò. Licet *Sydenhamus* podagrâ diù vexatus litem non dijudicet, calculum tamen & Arthritidem ejusdem materiei morbificæ participes esse, atque sese invicem procreare subodorabatur. Dubium solvere gloriatur *Guanerus* his verbis: » Summè calculosa passio dominam *artheticam* diligit, & tantam simul » habent affinitatem, ut una sine aliâ rarissimè invadat. « Hanc sententiam confirmat *Ramazinus*. Nephritis quoque & Arthritis, quæ vitæ sedentariæ pedissequæ sunt, litteratorum morbis se jungunt comites; perrarò autem quis arthriticus est, quin fiat nephriticus; quia utriusque affectûs eadem est materialis causa. *Erasmus* calculo laborans ad amicum suum arthriticum scripsit se & amicum illum esse affines, imò cognatos, duarum quippè sororum maritos, ac illius uxorem sibi intimè jungi absque ullâ adulterii suspicione. At si concreta ex utroque morbo producta arte chemicâ probaveris, iisdem omninò principiis conflari deprehendes: eamdem salis volatilis, olei quantitatem suppeditant, eamdem aeris copiam explodunt. Si tanta sit inter utrumque morbum & ex omni parte necessitudo; ecquis eamdem in administrandis remediis rationem necessariam esse inficias eat? Saponem, Gallorum inventum, sub remedii *Lythontriptici Anglici* nomine, in usus medicos nuperrimè adhibitum, contra calculos mira præstare, eos dissolvere, dissolutos expellere norunt omnes. Quin etiam in hoc calculi affectu arenulas aut gypsum referente, qui affectus Arthritidis statum & naturam propiùs attingit, feliciores, inopinatos & promptiores eventus sortiri demonstrat experientia. Hæc eadem sagax rerum magistra, nephritidem & arthritidem iisdem remediis curari posse atque profligari, evincit. Podagricos enim dolores demulcere, arthriticos motus compescere, ipsam insuper arthritidem penitùs eradicare, Saponi nonnunquàm contigit, quoties ipsius ope calculis laborantes sublevare tentarunt medici: sicque ægri duplici morbo interire periclitantes, ex utroque, atque eodem remedio in integrum convaluere. Tantæ hujusce remedii virtutes *Boerhaavium* non latuêre, ubi ipsius laudes extollit. Facit Sapo quod aqua nequit; quod oleo negatur, id præstat. Efficit tutò quod alkali cum periculo potest exequi, quod reliquis salibus nefas. Nullum secum importat periculum, si vacuis visceribus benè dilutus,

motu corporis adjutus, copiâ satis magnâ, sed divisâ temporibus potetur. Virtute suâ dissolvente sanguinis motum perficit, liquidiorem lympham reddit, ipsam fixiori sale locupletat, circulatione tandem peractâ in urinis idem fermè reperitur. Externè pariter applicatus, in ulceribus, sinuosis, fistulis pulchra efficit; & in maximis tumoribus, Auctore *Alexandro Tralliano*, Gallicum saponem in topicis adhibere convenit.

Act. Reg. Sci. Acad.

V.

TÆDIOSA lactis diætâ quamplurimos podagræ doloribus immunes fuisse, forsan objiciet aliquis? Quot exuto lactis jugo crudeliùs excruciantur? Nonnullos etiam reperias qui aperientibus martialibus arthritidem perdomarunt; at quanta, ubi phlogisticam vim explodunt martialia, capiti imminent pericula? A saponis usu nihil horum metuas; sive hunc mixtum cum melle atque subactum, in opiatæ formâ devorandum jubeas; sivè opiatam in idoneo liquore decoctam præscribas hauriendam. Instant, calculos vesicæ in quâ commoratur Sapo radere & dissolvere potest quam facillimè, concreta verò arthritidis penetrare minimè ob indefessum lymphæ motum. Podagricorum nodi, tophi spongiosâ materiâ aut gypsum referente formantur: adeòque remediis faciliùs dissolvi possunt absque morâ diuturniori; imò circulationis legibus obtemperando, novas eundo vires acquirit Sapo, superandis obicibus sæpiùs occurrit, eos sensim imminuit, faciliùs obliterat, tutiùs destruit. Licet innoxius per se, Medici tamen prudentiam atque sagacitatem requirit; quòd ipsi cum remediis potentioribus est commune. Ætati, temperamento, tempori, morbo consulendum est. Caveas ergò in arthritide *anomalâ* liberaliùs largiri, quoties morbum peculiarem procreat aut mentitur. Fibræ nimis tensæ, rigidiores priùs sunt laxandæ, humorum impetus, furores leniendi, sanguinis missionibus extinguendi, nimia eorumdem copia *Catarcticis* imminuenda, præsens tandem morbus propriis debellandus armis. Cautè etiam te geras oportet sævientibus podagræ paroxismis: dolores tunc mitigandi, ex arte concilianda quies. His peractis, otiosus tragædiæ spectator naturæ nequidquam committas. Vincendus adhuc latet hostis nova bella prioribus crudeliora mox daturus, nisi hunc diuturno saponis usu expugnaveris atque fugaveris. Nec te insoliti deterreant eventus, naturæ deficienti potiùs, quàm lædenti remedio adscribendi. Laxiorem alvum absorbentibus, coralliis constringes, constrictiorem oleosis lenioribusque purgantibus solves facilè. Procul hinc illa topicorum farrago in arthriticorum levamen minùs, quàm solatium adhibita. Quot repercutientibus topicis ex morbo sese expedire nitentes, in magnum vitæ discrimen inciderunt? Utere sapone, tumores resolvit; non repercutit, tophos dissolvit, foras attrahit. Absque ulla vasorum eruptione, dilaceratione, obstructiones reserat. Crassos viscidosque succos ubicumque degentes diluit, attenuat. Arthriticum *miasma* per urinas & sudores movet, agitat, avertit. Omnes denique arthritidis causas diruit, expellit.

Ergò Arthritidi Sapo.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus-Guillelmus le Monnier, Consiliarius Medicus Regis ordinarius, Regiique Nosocomii San-Germani in Layâ, Regiarumque Academiarum Franciæ, Londinensis ac Berolinensis Socius.

M. Carolus Dionis.

M. Carolus Payen.

M. Josephus-Exuperius Bertin, Supremi Valachiæ & Moldaviæ Principis Medicus ordinarius, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, & Chirurgiæ Professor.

M. Gedeon de Rabours.

M. Tussanus-Gilbertus Boulland, Consiliarius Medicus Regis ordinarius in ejus Castelleto.

M. Joannes-Ludovicus-Livinus Baude de Lacloy, Bibliothecæ Facultatis Præfectus.

M. Laurentius Ferret.

M. Gaspardus Cochon du Puy, in Arce Maritimâ Rupifortensi Anatomes & Chirurgiæ Professor Regius.

Proponebat Parisiis CAROLUS-FRANCISCUS THEROULDE DE TOULOUSE DE VALLUN, Bajocæus, Eques, Doctor Medicus Cadomensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1747, à sextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1747.